

het stuk zich afspeelt op een oppervlakte van nauwelijks 2m² in de hoek van een kamer. De twee acteurs zitten mekaar letterlijk op de huid, bewegen is praktisch uitgesloten.

Het BKT brengt *Kwartet* in een grote ruimte die, op twee stoelen na, compleet leeggehaald is tot tegen de blote muur. Als enig decorstuk steekt een kapot gespleten ledikant uit een wand. Deze ruimte heeft ook geen vulling, is op zich al vol betekenis: door de indeling ervan (keldergat, niveaoverschillen, aanpalende plaatsen) krijg je de indruk van een huis met vele kamers, verborgen hoeken, gevaarlijke valkuilen. De kleurvariaties in het muuroppervlak verraden de veelvuldige herstellingen die hebben plaatsgehad. Deze grilligheid in de indeling en de structuur van de ruimte geven iets van de gelaagdheid van de tekstruimte weer. Zonder dat er een woord is gezegd.

Het enige wat de twee ruimtes met mekaar gemeen hebben, is de geslotenheid ervan. De twee personages bij de Witte Kraai zijn letterlijk in de rand van het speloppervlak gekropen. De grillige 'onderbewustzijnskamer' van het BKT is hermetisch dichtgemetsel,

wentelt zich in de eigen perversiteit. Maar potentieel bieden ze dezelfde kansen.

'Valmont'

Zoals gezegd biedt deze tekst veel mogelijkheden. Het is b.v. niet duidelijk of de twee personages constant aanwezig zijn. De vrouw is dat wel, ze opent en sluit het stuk trouwens. Maar Valmont laat Müller een paar keer open afdraven. Van in het begin bestaat er twijfel over zijn aanwezigheid. Het eerste woord dat valt is nl. de aanspreking 'Valmont'. Merteuil laat, in haar fantasie, zijn hand over haar lichaam dwalen. Bij zijn opkomst, later, zegt ze dat die "een geluk bekort dat ik gaarne met u had gedeeld, wanneer het niet juist op zijn ondeelbaarheid berustte, als u voelt wat ik bedoel." Masturberen bedoelt Merteuil volgens de Witte Kraai, en de voorstelling begint met een realistisch gespeelde scène, waarbij Valmont wordt opgeroepen in zwoel gefluistertimbre. Maar Valmont is ook aanwezig: als toeschouwer onder de toeschouwers bekijkt hij het intieme tafereel, daarbij bladerend in een brochure (de afdruk van *Kwartet* in *Theater Heute?*), op

zijn kop een spelonklicht dat als leeslamp dienst doet. Daarmee is ook de theatraleiteit alvast beklemtoond.

Bij het BKT klinkt 'Valmont' als een koud bevel. Merteuil roept de herinnering aan Valmont op, maar zonder passie, zonder liefde; een oude verbitterde vrouw die enkel op vernietiging uit is. Wordt de gedachte aan Valmont eindelijk zo levendig dat hij uit het keldergat van het geheugen te voorschijn komt, gebruikt ze hem als werktuig om haar koude vlees snel op te hitsen. Zij leidt zijn hand. Hij wordt bereden. De rest van het stuk is gestructureerd door de opeenvolgende rolwisselingen: Merteuil kruipt in het vel van Valmont, terwijl hij zijn nieuwste jachtterrein Madame de Tourvel uitbeeldt; later is Merteuil het maagdelijke nichtje Volange dat geofferd wordt aan Valmonts mes; het stuk eindigt met de vergiftiging van Valmont (in de rol van Tourvel) door Merteuil (Valmont). Dood van de vrouw in de man. Of dood van de vrouw door de vrouw. Of andere combinaties.

Dirk Buyse houdt de rolwisselingen vrij sober: er is geen merkbare verandering. Hij toont de omkeringen als bewuste stappen in de vernietigings-

Foto links: *Kwartet (BKT)* — Foto Lou Lockens

Foto rechts: *Kwartet (De Witte Kraai)* — Foto Lex Kroes